

İÇİNDEKİLER

TABLOLAR ve ŞEKİLLER LİSTESİ	4
1. YÖNETİCİ ÖZETİ	5
2. SEKTÖRE GENEL BAKIŞ	9
2.1. KÜRESEL SEKTÖR	9
2.2. TÜRKİYE TURİZM SEKTÖRÜ	12
2.2.1. Turizm Sektöründeki Kurum ve Kuruluşlar	13
2.2.2. Konaklama	14
2.2.3. Yiyecek-İçecek	15
2.2.4. Eğlence Verleri	16
2.2.5. Ulaşım	17
2.2.6. Talebin Yapısı	18
2.3. AMASYA İLİ TURİZM SEKTÖRÜ ANALİZİ	19
2.3.1. Elmas Modeli	19
2.3.2. Sektör Analiz Metodolojisi	21
2.3.3. Bulgular	21
2.3.3.1. Devlet Teşvikleri	22
2.3.3.2. Girdi Koşulları	25
2.3.3.3. Destekleyici Faktörler	29
2.3.3.4. Talep Koşulları	30
2.3.3.5. Rekabet koşulları	31
VARILANILAN KAYNAKLAR	32

TABLO ve ŞEKİLLER LİSTESİ

Tablo 1. Turizm Sektöründeki Başlıca Kurum ve Kuruluşlar	- 13
Tablo 2. Turizm İşletmesi ve Turizm Yatırımı Belgeli Konaklama Tesisleri	- 14
Tablo 3. Bölgelere Göre Turizm Belgeli Yeme-İçme Tesislerinin Sayısı	- 15
Tablo 4. Bölgelere Göre Turizm Belgeli Eğlence Yerlerinin Sayısı	- 16
Tablo 5. Türlerine Göre Turizm Belgeli Eğlence Yerlerinin Sayısı	- 16
Tablo 6. Tesislere Geliş Sayısı, Geceleme, Ortalama Kalış Süresi ve Doluluk Oranlarının Yıllara Göre Dağılımı	- 18
Tablo 7. Örnek Yatırım ve Teşvik Tablosu	- 24
Tablo 8. Amasya'daki Turizm İşletmesi Belgeli Konaklama ve Yiyecek-İçecek İşletmeleri,2012	- 28
Tablo 9. Amasya Üniversitesi'ndeki Sosyal Bölümler	- 29
Şekil 1. Turistlerin Ulaşım Tercihleri, 2011	- 10
Şekil 2. Turistlerin Ziyaret Amaçları, 2011	- 10
Şekil 3. Bölgelere Göre Turist Varışları, 2011	- 10
Şekil 4. Bölgelere Göre Turizm Gelirleri, 2011	- 11
Şekil 5. Turist Varışlarındaki İlk 10 Ülke, 2011	- 11
Şekil 6. Turizm Gelirlerindeki İlk 10 Ülke, 2011	- 12
Şekil 7. Bölgelere Göre Turist Çıkışları, 2011	- 12
Şekil 8. Hava Taşıma İşletmesi Sayıları,2011	- 17
Şekil 9. Veri Toplama Süreci	- 21
Şekil 10. Turizm Sektöründeki Şirket Türleri ve Faaliyet Süreleri	- 22
Şekil 11. Gelirin İç ve Dış Pazara Göre Dağılımı	- 22
Şekil 12. Teşvik Sistemi	- 23
Şekil 13. Ortaöğretim Kurumlarının Dağılımı, 2010	- 29
Şekil 14. Amasya İli Yerli Yabancı Geceleme ve Müze Ziyaretçi Sayıları. 2011/2012	- 30
Şekil 15. Amasya'daki Konaklama İşletmelerinin Aylara Göre Doluluk Oranları	- 31

YÖNETİCİ ÖZETİ

Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü (UNWTO) verilerine göre, 2011 yılında tüm dünyada 983 milyon kişinin turizm faaliyetine katıldığı ve bu faaliyetleri nedeniyle 1.030 milyar dolarlık turizm harcaması yaptıkları belirlenmiştir. Turizm faaliyetlerine katılanların yaklaşık yarısı, Avrupa kıtasında ağırlanmıştır. 504 milyon kişilik bu turist kitlesinden 463,4 milyar dolarlık gelir elde edilmiştir. Sektör, dünyadaki ekonomik krize rağmen yaklaşık %4'lük bir büyüme göstermiştir.¹ Dünya genelinde 210 milyonu aşkın kişiye istihdam sağlayan (küresel istihdamın % 7,6'sı) turizm sektörü, dünyadaki en büyük sektörlerden biridir ve küresel ekonomik gelişime güçlü bir ivme kazandırmaktadır.² Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü, dünya turizminin 2012 yılında da 2011 deki gibi yaklaşık olarak %4'lük bir büyüme sağlayacağını öngörmektedir. Bu veriler, turizm sektörünün ekonomik krizlere rağmen her yıl belli bir büyüme eğiliminde olduğunu göstermektedir.

Türkiye, misafirperverlik geleneği, ılıman iklimi, çekici ve uzun kıyı şeridinin yanında, doğal güzellikleri, eşsiz tarihi mekanları, arkeolojik ören yerleri ve giderek gelişen altyapısıyla turizm sektörünün son derece gelişmiş olduğu bir ülkedir. Turizm sektörü, bu etkenlere bağlı olarak son dönemlerdeki ekonomik kalkınmanın arkasındaki en önemli itici güçlerden biri olmuştur. Yaklaşık 1,7 milyon kişiye istihdam sağlayan sektör (bu rakam toplam istihdamın % 7,2'sini oluşturmaktadır), 2009 yılında 95,3 milyar TL değerinde ekonomik faaliyette bulunmuştur. Bu rakam Türkiye'nin toplam GSYİH' sinin yaklaşık % 10,2'sine denk gelmektedir.³ Türkiye'nin 2011 yılı verilerine bakıldığında ise 31 milyon 324 bin yabancı turistin Türkiye'yi ziyaret ettiği anlaşılmaktadır. Bu sayı, bir önceki yıla göre %9,87'lik bir büyümeyi yansıtmaktadır. 2011 yılı turizm gelirleri ise 23 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Bu gelir, yabancı turist başına 734 dolarlık bir harcama miktarını göstermektedir. Elde edilen turizm geliri, bir önceki yıla göre %8'lik bir büyümeyi işaret etmektedir. Ancak, yabancı turist sayısı bakımından dünyada 6. sırada bulunan Türkiye, elde edilen turizm gelirleri bakımından ilk 10 ülke arasında değildir. Bu veriler, yabancı turistlerin geceleme sayılarını artırmak ve harcama potansiyeli yüksek turistleri Türkiye'ye çekmek gerektiğini göstermektedir. Almanya, Rusya Federasyonu ve İngiltere Türkiye'ye ziyaretçi gönderen ülkeler arasında en başta gelmektedir. Bu üç ülke vatandaşları, Türkiye'ye gelen yabancı ziyaretçilerin yaklaşık % 35'ini oluşturmaktadır. Yabancı ziyaretçilerin yaklaşık % 60'ı Antalya ve İstanbul'u tercih etmektedir. Bunun yanında diğer destinasyonlarda da hızlı bir gelişme sürmektedir. Artan turist sayısına bağlı olarak bir çok ilde otel yatırımları devam etmektedir. Şu anda Türkiye'deki faal otellerin 629.465 yataklık kapasitesine ek olarak toplamda 252.984 yatak kapasiteli birçok otel yatırım aşamasındadır.⁴

1 UNWTO Tourism Highlights, 2012 Edition, s.4-5

2 Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Yatırım Tanıtım ve Destek Ajansı, 2010, s.2

3 A.g.e., Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Yatırım Tanıtım ve Destek Ajansı, 2010, s.2

4 Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2010

Amasya, Kültür ve Turizm Bakanlığı 2007-2013 Stratejik Eylem Planı kapsamında ilan edilen 15 marka kentten birisidir. İlde 3'ü turizm yatırım, 14'ü turizm işletme belgeli ve geriye kalanı da belediye belgeli olmak üzere toplam 54 konaklama tesisi bulunmaktadır. Toplam 913 oda ve 2.156 yatak kapasitesine sahip bu konaklama tesislerinin yanında, 2 adet turizm işletme belgeli restoran ve 5 seyahat acentası hizmet vermektedir. Amasya ilinin 2010 yılı geceleme sayısı 107.283'tür. İlde, 2010 yılı müze ve ören yerleri ziyaretçi sayısı 276.100 kişidir. Birçok eşsiz eseri yanında 8 adet İlhanlı Mumyasıyla ünlenen kent merkezindeki Arkeoloji Müzesi'nde toplam 22.727 adet eser ve il genelinde toplam 581 taşınmaz kültür varlığı bulunmaktadır. Kent Merkezindeki Bayezid İl Halk Kütüphanesi, içerisinde Hz Osman'ın kendi elyazması Kuran-ı Kerim'in de bulunduğu 2.340 adet el yazması eseriyle Türkiye'nin en zengin kütüphanelerinden birisidir.⁵

⁵ Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı, 2011

2. SEKTÖRE GENEL BAKIŞ

Çalışmanın bu bölümünde, turizm sektörü ile ilgili değerlendirmeler, sektörün küresel durumu, sektörün Türkiye'deki durumu ve Amasya'da turizm sektörü başlıklarıyla açıklanmaktadır.

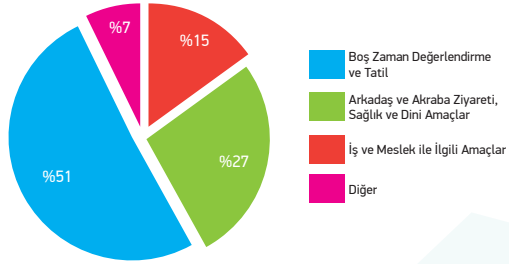
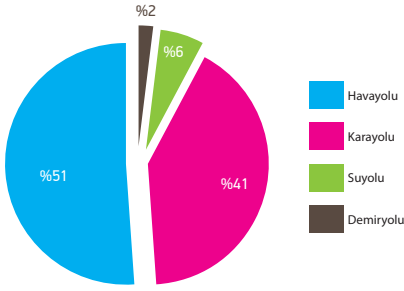
2.1. Küresel Sektör

Turizm ile ilgili dünyadaki en önemli kurumlardan biri Dünya Turizm Örgütü (UNWTO)'dür. Bu örgüt, her yıl dünya turizmi ile ilgili istatistikler ve trendlere yönelik kitaplar yayınlamaktadır. Bu yayınlar, tüm turizm otoriteleri açısından en önemli başvuru kaynaklarından biridir. Dolayısı ile turizm sektörünün küresel durumunu değerlendirmek için bu verilere bakmak gerekmektedir. Dünya Turizm Örgütü verilerine 1990-2011 yılları arasında turistik varışlar, 400 milyon kişiden 983 milyon kişiye ulaşmıştır. 2011 yılı itibarıyla dünyada 983 milyon kişi turizm amaçlı olarak uluslararası seyahat gerçekleştirmiştir. Uluslararası olarak gerçekleştirilen bu turistik seyahatler nedeniyle ortaya çıkan ticaretin büyüklüğü ise 1 trilyon dolardır.

Dünya Turizm Örgütü 2012 yılı verilerine göre, turizm amaçlı olarak gerçekleştirilen uluslararası seyahatlerin, özellikle Temmuz ayı başında en yüksek değere ulaştığı görülmektedir (120 milyon). Şubat ayı, turistik seyahatler açısından en düşük aydır. Mart ayı ile birlikte yükseliş eğilimine giren dünya turizminin Mayıs ayı ile birlikte artış hızını en üst seviyeye çıkarmakta ve bu yükseliş Haziran ayı ortalarına kadar devam etmektedir. Temmuz ayı ile birlikte düşüş başlamakta ve bu düşüş Kasım ayına kadar devam etmektedir. Kasım ve Aralık aylarında ise nispeten küçük de olsa bir artış söz konusudur. Ocak ve Şubat aylarında ise uluslararası turistik seyahatler açısından dip noktaya ulaşılmaktadır. Bu aylardaki ziyaretçi ortalaması, yaklaşık olarak 60 milyon kişidir. Aylar itibarıyla ortaya çıkan uluslararası turizm hareketlerine bakıldığında, dünya genelinde de turizm faaliyetlerinin Türkiye'dekine benzer olarak Mayıs-Ağustos döneminde yoğunlaştığı görülmektedir.

Turizm faaliyetlerinin en önemli ayaklarından biri olan ulaştırma açısından 2011 yılındaki durum şöyledir: Dünyada gerçekleştirilen uluslararası seyahatlerin %51'i havayolu ile yapılmıştır. Havayolunu %41 ile karayolu izlemektedir. Suyolu ile gerçekleştirilen seyahatler %6, demiryolu ile ise %2'dir. Uluslararası seyahat gerçekleştiren turistlerin seyahat amaçlarına bakıldığında en önemli payın %51 ile "boş zaman değerlendirme ve tatil" e ait olduğu anlaşılmaktadır. Arkadaş ve akraba ziyareti, sağlık ve dini amaçlar ise %27'lik bir paya sahiptir. İş ve meslek ile ilgili amaçların oranı ise %15'dir. %7 lik kesim ise seyahat amacını belirtmemiştir.

Şekil 1. Turistlerin Ulaşım Tercihleri, 2011 **Şekil 2. Turistlerin Ziyaret Amaçları, 2011**

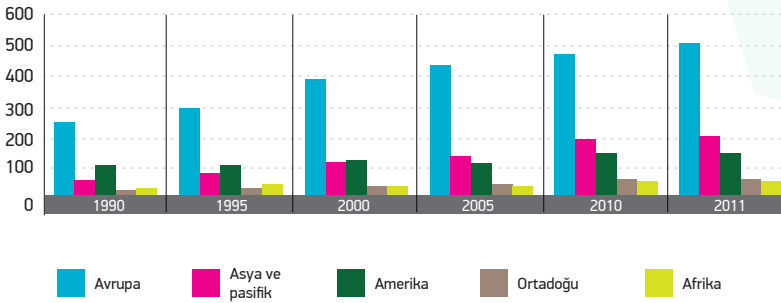

Kaynak: UNWTO

Kaynak: UNWTO

Dünya turizm hareketlerinin (963 milyon kişi) bölgelere göre dağılımına bakıldığında (2011), ilk sırada %51,3 ile Avrupa kıtası bulunmaktadır. Avrupa kıtası'nı sırasıyla %22,1 ile Asya ve Pasifik, %15,9 ile Amerika kıtası, %5,6 ile Ortadoğu ve %5,1 ile Afrika izlemektedir.

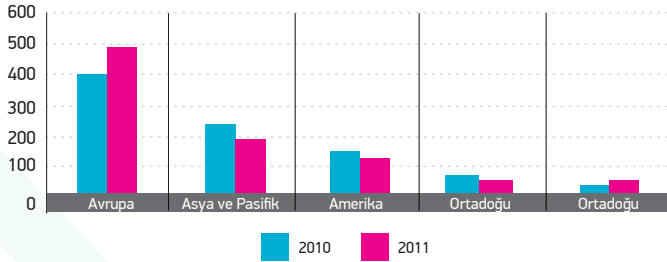
Şekil 3. Bölgelere Göre Turist Varışları, 2011

Kaynak: UNWTO

Elde edilen turizm gelirleri bakımından ise (1 trilyon 30 milyar \$) alınan paylar değişse de sıralamanın aynı olduğu görülmektedir. 1.sırada %45 ile Avrupa bulunmaktadır. Asya ve Pasifik'in payı %28,1, Amerika'nın payı %19,3, Ortadoğu'nun payı %4,5 ve Afrika'nın payı %3,2 dir.

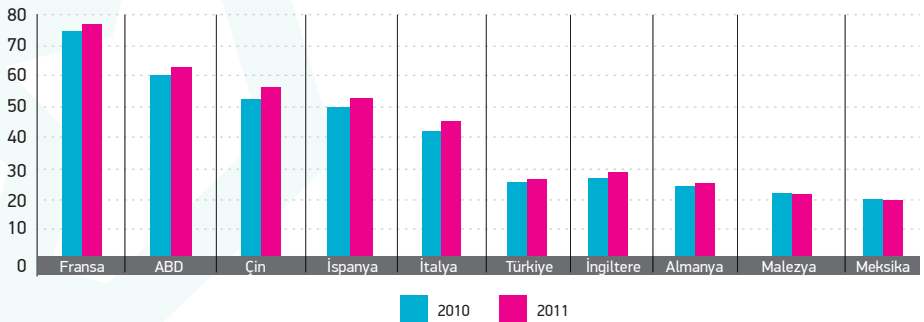
Şekil 4. Bölgelere Göre Turizm Gelirleri, 2011

Kaynak: UNWTO

2011 yılı itibarı ile ziyaretçiler açısından ilk 10 içindeki ülkeler ve ziyaretçi sayıları ise şöyledir: Fransa (79,5 milyon kişi), Amerika Birleşik Devletleri (62,3 milyon kişi), Çin (57,6 milyon kişi), İspanya (56,7 milyon kişi), İtalya (46,1 milyon kişi), Türkiye (29,3 milyon kişi), İngiltere (29,2 milyon kişi), Almanya (28,4 milyon kişi), Malezya (24,7 milyon kişi) ve Meksika (23,4 milyon kişi). İlk 10 ülke, 2011 yılında dünyada gerçekleştirilen uluslararası seyahatlerin %44,5'lik kısmına (437,2 milyon kişi) sahip olmuştur.

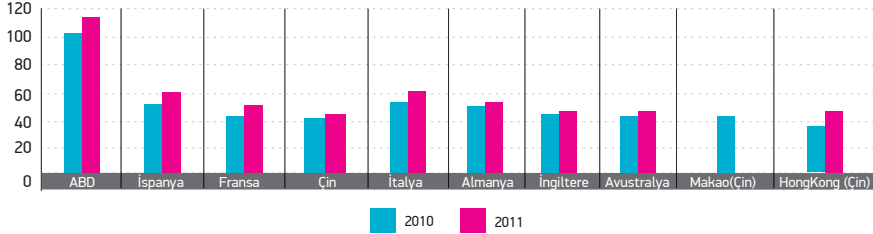
Şekil 5. Turist Varışlarındaki İlk 10 Ülke, 2011

Kaynak: UNWTO

Elde edilen turizm gelirleri açısından ise durum değişmektedir. İlk sırada 116,3 milyar\$ ile Amerika Birleşik Devletleri bulunmaktadır. Bu ülkeyi sırasıyla 59,9 milyar\$ ile İspanya, 53,8 milyar\$ ile Fransa, 48,5 milyar\$ ile Çin, 43 milyar\$ ile İtalya, 38,8 milyar\$ ile Almanya, 35,9 milyar\$ ile İngiltere, 31,4 milyar\$ ile Avustralya ve 27,7 milyar\$ ile Makao ve Hong Kong izlemektedir. Turist sayıları açısından ilk 10'un içerisinde yer alan Türkiye, Malezya ve Meksika gelir açısından ilk 10 ülke arasına girememiştir. Turizm gelirleri açısından ilk 10 ülkenin Dünya turizm gelirlerindeki payı ise %44,2 (455,3 milyar\$) olarak gerçekleşmiştir.

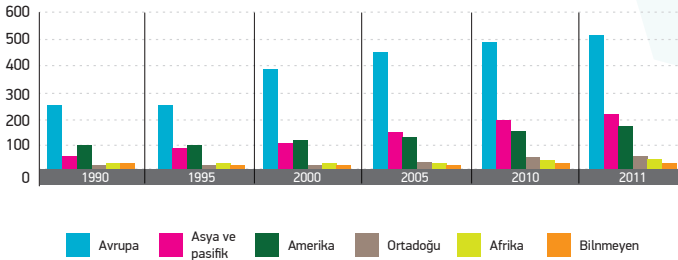
Şekil 6. Turizm Gelirlerindeki İlk 10 Ülke, 2011

Kaynak: UNWTO

Turist gönderme açısından verilere bakıldığında (2011), en çok turist gönderen bölgenin 516,6 milyon kişi ile (%52,5) Avrupa, 215,3 milyon kişi (%21,9) ile Asya ve Pasifik, 162 milyon kişi ile (%16,5) Amerika, 36 milyon kişi ile (%3,7) Ortadoğu ve 29,3 milyon kişi (%3) ile Afrika Bölgeleri olduğu belirlenmiştir. Çıkış noktası belirlenemeyen turistlerin oranı ise %2,4'tür. Kendi ülkesinden ayrılan turistlerin %77,7'si (763,8 milyon kişi) yine ülkesinin de içinde bulunduğu bölgeleri ziyaret etmiştir. Başka bölgelere ziyaret gerçekleştirenlerin oranı ise %19,9'dur (195,3 milyon kişi). Veriler, Avrupa'nın hem turistlerin varış noktası olarak hem de turist gönderme açısından ilk sırada bulunduğunu göstermektedir. Bu bağlamda turistik ziyaretlerde, yakınlığın oldukça önemli olduğundan bahsetmek mümkündür.

Şekil 7. Bölgelere Göre Turist Çıkışları, 2011

Kaynak: UNWTO

2.2. Türkiye Turizm Sektörü

Çalışmanın bu bölümünde, turizm sektörünün Türkiye'deki görünümü ortaya konulmaktadır. Bu görünüm, sektörün arz ve talep durumu, ilgili kurum ve kuruluşlar, yatırımları etkileyen teşvikler ve turizm çeşitleri şeklinde başlıklandırılmaktadır.

2.2.1. Turizm Sektöründeki Kurum ve Kuruluşlar

Turizm sektöründeki kurum ve kuruluşları, kamu kurumları ve meslek örgütleri şeklinde sınıflamak mümkündür. Tablo 1’de verilen kurum ve kuruluşlar, ülke düzeyinde faaliyet gösteren ve bilinirliği yüksek kurumlardır. Bunların yanında ülke genelinde ve bölgesel bazda faaliyette bulunan birçok kurum ve kuruluş da bulunmaktadır.

Tablo1. Turizm Sektöründeki Başlıca Kurum ve Kuruluşlar

Kurum Adı	Kısaltması	Görevi	Web Adresi
T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı	TCKTB	Türkiye’deki turizm yasaı ve politikasından sorumludur.	http://www.kultur.gov.tr
Türkiye Seyahat Acentaları Birliği	TÜRSAB	Seyahat acentacılığı mesleğinin çatı kuruluşudur.	http://www.tursab.org.tr
Türkiye Otelciler Federasyonu	TÜROFED	Otel sektörünün çatı kuruluşudur.	http://www.turofed.org.tr
Turist Rehberleri Birliği	TUREB	Turist rehberliği mesleğinin çatı kuruluşudur.	http://www.tureb.net
Turizm Geliştirme Vakfı	TUGEV	Türkiye’nin turistik değerlerinin yurt içi ve yurt dışında tanıtılması için çalışmaktadır.	http://www.turizmigelistirmevakfi.org/
Turistik Otelciler, Yatırımcılar ve İşletmeciler Birliği	TUROB	Otelcilik alanındaki işletmelerin aralarındaki işbirliğini geliştirmek üzere çalışmalar yapmaktadır.	http://www.turob.com
Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü	SHGM	Havacılık faaliyetlerini kanunlar, yönetmelikler ve talimatlar çerçevesinde yürütmek üzere kurulmuş bir kamu kurumudur.	http://www.shgm.gov.tr
Türkiye Resmi Turizm Portalı	GOTURKEY	Türkiye’nin etkin tanıtımı için kurulmuş bir web portalıdır.	http://www.goturkey.com
Türkiye Turizm Yatırımcıları Derneği	TYD	Türkiye’de turizm yatırımı yapmak isteyenlere yardımcı olmak ve yatırımcılar arası ilişkileri geliştirmek üzerine çalışmalar yapmaktadır.	http://www.ttyd.org.tr
Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu	TTOK	Türkiye’nin turizm alanındaki en eski kurumlarından biri olarak Türk Turizmi’nin geliştirilmesi üzerine çalışmalar yapmaktadır.	http://www.turing.org.tr
Turizm Araştırmaları Derneği	TURAD	Turizm sektöründeki uzmanların birikimlerinin paylaşılması amacıyla çalışmalar yürütmektedir.	http://www.turad.org

2.2.2. Konaklama

Bu bölümde, Türkiye'nin konaklama alanındaki mevcut arz olanakları ve yakın gelecekte arz unsurlarına eklenecek olan olanakları sunulmaktadır. Konaklama ile ilgili arz olanakları, turizm işletme belgeli ve belediye belgeli olmak üzere ikili sınıflandırma ile verilmektedir. Bunun yanında özel belgeli konaklama işletmelerine ait rakamlar da arz açısından belirtilmektedir.

TÜİK 2010 yılı verilerine göre Türkiye'de, 2.647 adet Turizm İşletme Belgeli Konaklama Tesisi bulunmaktadır. Bu tesislerin toplam yatak kapasitesi 629.465'tir. Bu kapasitenin %50,78'i Akdeniz Bölgesi'nde bulunmaktadır. Akdeniz Bölgesi'ni sırasıyla Ege Bölgesi (%23,18) ve İstanbul (%9,98) izlemektedir. En az yatak kapasitesine sahip bölge ise (%0,63) Ortadoğu Anadolu Bölgesi'dir.

Tablo 2. Turizm İşletmesi ve Turizm Yatırımı Belgeli Konaklama Tesisleri, 2010

İSTATİSTİKİ BÖLGE BİRİMLERİ SINIFLAMASI	TURİZM YATIRIMI BELGELİ				TURİZM İŞLETMESİ BELGELİ			
	TESİS		YATAK		TESİS		YATAK	
	SAYISI	% ORAN	SAYISI	% ORANI	SAYISI	% ORANI	SAYISI	% ORANI
TR1 İSTANBUL	103	11,74	34 787	13,75	372	14,05	62 841	9,98
TR2 BATI MARMARA	42	4,79	3 915	1,55	143	5,4	16 040	2,55
TR3 EGE	259	29,53	82 427	32,58	645	24,37	145 922	23,18
TR4 DOĞU MARMARA	63	7,18	11 248	4,45	131	4,95	17 364	2,76
TR5 BATI ANADOLU	33	3,76	8 311	3,29	164	6,2	22 911	3,64
TR6 AKDENİZ	205	23,38	82 703	32,69	794	30	319 630	50,78
TR7 ORTA ANADOLU	34	3,88	7 794	3,08	88	3,32	13 489	2,14
TR8 BATI KARADENİZ	30	3,42	3 495	1,38	88	3,32	6 506	1,03
TR9 DOĞU KARADENİZ	38	4,33	3 556	1,41	73	2,76	6 953	1,1
TRA K. DOĞU ANADOLU	18	2,05	3 840	1,52	32	1,21	4 352	0,69
TRB ORTADOĞU ANADOLU	19	2,17	3 726	1,47	38	1,44	3 944	0,63
TRC G. DOĞU ANADOLU	33	3,76	7 182	2,84	79	2,98	9 513	1,51
TOPLAM	877	100	252 984	100	2 647	100	629 465	100

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2011

Türlerine göre tesislere bakıldığında, toplam 2.647 adet konaklama tesisinin 2.113 adedinin (%79,8) otel işletmesi olduğu görülmektedir. Otel işletmelerini 203 adet ile (%7,7) özel tesisler izlemektedir. Ancak bu tesislerin yatak kapasitesi (14.616), tatil köylerinin yatak kapasitesinin (58.998) yaklaşık %25'i kadardır. Genel duruma bakıldığında, Türkiye'deki konaklama arzının otel ve tatil köyleri ağırlıklı olduğu görülmektedir. Yatırım aşamasındaki tesisler de tamamlandığında Türkiye'nin yatak kapasitesinin 882.500'e yükseleceği görülmektedir. Çok önemli potansiyel rekabet avantajlarına sahip bulunan termal turizm alanındaki konaklama arzı dikkat çekicidir. Bu alandaki potansiyelin farkına varan yatırımcıların 7.000 yatak kapasiteli yatırımlarının sürdüğü görülmektedir. Ancak bu kapasitenin de yeterli olabileceğini söylemek mümkün değildir.

2.2.3. Yiyecek-İçecek

Turizm belgeli yeme-içme tesisleri açısından İstanbul, 363 tesis ve 96.992 kişi kapasitesiyle birinci sırada bulunmaktadır. İstanbul'u sırasıyla 186 tesis ve 49.213 kişi kapasitesiyle Batı Anadolu Bölgesi ve 123 tesis ve 39.977 kapasitesi ile Ege Bölgesi takip etmektedir. Bu üç bölgenin toplam yeme-içme tesisi kapasitesinin %68,8'ine sahip olduğu anlaşılmaktadır. Yatırım aşamasındaki tesisler açısından bakıldığında ise Akdeniz Bölgesi'nin ilk sırada olduğu görülmektedir. Tesis sayıları ve kapasiteleri ile ilgili veriler, Ege Bölgesi'ndeki yeme-içme tesislerinin diğer bölgelerdekilere göre daha büyük kapasiteli olduğunu göstermektedir. İstanbul ve Akdeniz Bölgesi'ndeki tesisler, ortalama olarak 260 kişilik kapasitelere sahipken, Ege Bölgesi'ndeki ortalama kapasite, 325 kişidir.

Tablo 3. Bölgelere Göre Turizm Belgeli Yeme-İçme Tesislerinin Sayısı, 2010

İSTATİSTİKİ BÖLGE BİRİMLERİ SINIFLAMASI	TURİZM YATIRIMI BELGELİ		TURİZM İŞLETMESİ BELGELİ	
	TESİS SAYISI	KAPASİTE (Kişi)	TESİS SAYISI	KAPASİTE (Kişi)
TR1 İSTANBUL	6	4 855	363	96 992
TR2 BATI MARMARA	1	100	23	10 847
TR3 EGE	13	3 753	123	39 977
TR4 DOĞU MARMARA	4	3 100	75	30 496
TR5 BATI ANADOLU	2	316	186	49 213
TR6 AKDENİZ	15	8 745	53	14 653
TR7 ORTA ANADOLU	3	2 115	13	3 509
TR8 BATI KARADENİZ	4	1 650	29	8 488
TR9 DOĞU KARADENİZ	2	1 725	9	1 655
TRA KUZEYDOĞU ANADOLU	2	200	6	1 070
TRB ORTADOĞU ANADOLU	-	-	8	1 982
TRC GÜNEYDOĞU ANADOLU	2	2 020	21	11 611
TOPLAM	54	28 579	909	270 493

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı

Yeme-içme tesislerinin türlerine göre kapasite dağılımına bakıldığında 1. sınıf lokantaların %54,5 ile ilk sırada bulunduğu görülmektedir. 1. sınıf lokantaları sırası ile 63.793 kişilik kapasitesi ile özel tesisler ve 18.909 kişilik kapasitesi ile 2. sınıf lokantalar izlemektedir. Yatırım aşamasında bulunan yeme-içme tesislerine bakıldığında ise günübirlik tesislerin ilk sırada bulunduğu anlaşılmaktadır.

2.2.4. Eğlence Yerleri

Turizm ile ilgili tamamlayıcı nitelikte tesisler olarak ifade edilebilecek eğlence yerlerinin bölgesel dağılımı Tablo 6'da görülmektedir. Buna göre Türkiye'de 2010 yılı itibarı ile turizm işletmesi belgeli 77 tesiste toplam 10.591 kişilik kapasite bulunmaktadır. Yatırım belgeli olarak ise yedi işletme bulunmaktadır. Yatırım belgeli bu yedi işletmenin kapasitesi, 77 tesisin kapasitesinden yaklaşık %50

daha fazladır. Dolayısı ile yeni yapılan tesislerin oldukça büyük ölçekli olarak yapıldığını söylemek mümkündür. Orta Anadolu Bölgesi'nde yatırım belgesi almış bir tesisdeki 13.850 kişilik kapasite dikkat çekicidir. Turizm İşletmesi Belgeli tesislerde İstanbul ve Batı Anadolu ilk sıraları almaktadır.

Tablo 4. Bölgelere Göre Turizm Belgeli Eğlence Yerlerinin Sayısı,2010

İSTATİSTİKİ BÖLGE BİRİMLERİ SINIFLAMASI	TURİZM YATIRIMI BELGELİ		TURİZM İŞLETMESİ BELGELİ	
	TESİS SAYISI	KAPASİTE (Kişi)	TESİS SAYISI	KAPASİTE(Kişi)
TR1 İSTANBUL	2	2 103	23	3 425
TR2 BATI MARMARA			6	740
TR3 EGE			11	1 325
TR4 DOĞU MARMARA			9	1 245
TR5 BATI ANADOLU			18	2 380
TR6 AKDENİZ			5	786
TR7 ORTA ANADOLU	1	13 850		
TR8 BATI KARADENİZ			2	430
TR9 DOĞU KARADENİZ			1	50
TRA KUZEYDOĞU ANADOLU				
TRB ORTADOĞU ANADOLU				
TRC GÜNEYDOĞU ANADOLU			2	210
TOPLAM	3	15 953	77	10 591

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı

Eğlence yerlerinin tür olarak dağılımı incelendiğinde müstakil eğlence yerlerinin ilk sırada bulunduğu anlaşılmaktadır. 64 adet tesisin müstakil eğlence yeri olarak faaliyet gösterdiği belirlenmiştir. Yeni yatırım aşamasındaki eğlence yerlerinin tamamı ise eğlence merkezi olarak faaliyet gösterecektir.

Tablo 5. Türlerine Göre Turizm Belgeli Eğlence Yerlerinin Sayısı, 2010

Türü	Turizm yatırımı belgeli		Turizm işletmesi belgeli	
	Tesissayısı	Kapasite (Kişi)	Tesis sayısı	Kapasite (Kişi)
Müstakil eğlence yerleri			64	9 441
Eğlence merkezi	3	15 953		
Özel tesis			3	360
Barlar			10	790
TOPLAM	3	15 953	77	10 591

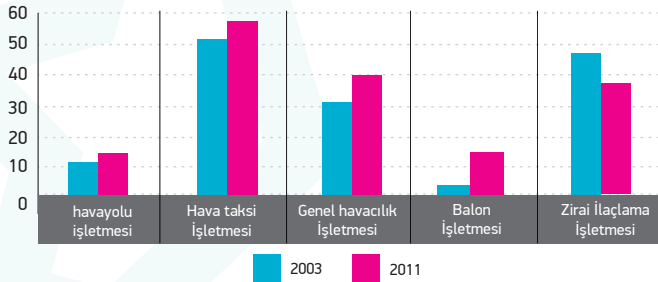
Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı

2.2.5. Ulaşım

Havayolu trafiğinin özellikle uluslararası turizm ile olan ilişkisi, bu sektörü turizm açısından en vazgeçilmez unsurlarından biri haline getirmektedir. UNWTO verilerine göre uluslararası turistik seyahatlerin %51'i havayolu ile yapılmaktadır. Dolayısı ile havayolu taşımacılığı Türk Turizmi açısından da kritik sektörlerden biridir. Türkiye'nin milli havayolu şirketi olan Türk Hava Yollarının yolcu sayısı turist sayıları ile doğru orantılı olarak büyüme kaydetmiştir. Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü 2011 yılı faaliyet raporu verilerine göre, 2011 yılında dış hat yolcu trafiği 59.018 milyon kişi ile toplam yolcu trafiğine oranla %50,29'luk paya sahip olmuştur. Aynı yıl iç hat yolcu trafiği 58.329 milyon kişi ile %49,71'lik bir paya ulaşmıştır. 2011 yılında 2002 yılına göre iç hat yolcu trafiğinin payı %25,84'ten %49,71'e ulaşmıştır.

Şekil 8'deki grafik incelendiğinde, 2003-2011 yılları arasında zirai ilaçlama işletmeleri hariç, tüm hava taşıma işletmelerinin sayısında bir artış bulunduğu görülmektedir. Özellikle balon işletmelerinin sayısındaki artış dikkat çekicidir. Balon işletmelerinin tamamının doğrudan turizm faaliyetlerine yönelik olarak hizmet vermekte olması, turizmin gelişiminin hava işletmelerinin gelişmesine katkısını açık bir biçimde göstermektedir. 2011 yılı sonu itibarıyla Türk Sivil Havacılık Sektörü bünyesinde, ticari hava taşımacılığı yapan havayolu işletmelerine ait 26 adet kargo uçağı ve 323 adet de yolcu uçağı olmak üzere toplam 349 adet büyük gövdeli hava aracı bulunmaktadır .⁶

Şekil 8. Hava Taşıma İşletmesi Sayıları,2011

Kaynak: Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

İzmir Ticaret Odası verilerine göre (2011) İzmir Alsancak Limanına, 2003-2011 yılları arasında kruvaziyer turizmi kapsamında 2 milyon 100 bin yabancı turist gelmiştir. İzmir, 2011 yılında Dünya Seyahat Ödülleri kapsamında "Avrupa'nın Lider Kruvaziyer Destinasyonu" ödülünü almıştır. Kuşadası Limanı'na 2004 yılında düzenlenen kruvaziyer sefer sayısı 347 iken bu rakam 2011 yılında 574'e yükselmiştir. Yolcu sayısı 2004'te 215.000 kişi iken bu rakam 2011 yılında 663.000 kişiye yükselmiştir.⁷ 2012 yılında 6 yeni kruvaziyer firmasının daha İzmir ve Kuşadası limanlarını ziyaret edeceği beklenmektedir.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 2010 yılı verilerine göre yolcu taşımacılığında denizyolunun önemli

⁷ <http://www.globalports.com>, Erişim Tarihi:15.09.2012.

bir üstünlüğü bulunmaktadır. Ancak bu verilere şehir hatları vapurları tarafından taşınan yolcular da dahil edildiğinden, turizme dayalı bir değerlendirme yapmak mümkün değildir. 2010 yılında havayoluyla taşınan yolcu sayısının (102.800.000 kişi) demiryolu ile taşınan yolcu sayısını (84.173.000 kişi) geçtiği görülmektedir. Bu sonuç turizm açısından olumlu olarak değerlendirilebilir.

2.2.6. Talebin Yapısı

Tablo 8'de 1990-2011 yılları arasında turizm sektörüne yönelen talebin yapısal özellikleri ile ilgili bilgiler bulunmaktadır. Buna göre, 1990 yılında 3 milyon 869 bin olan yabancı turist sayısı 2011 yılında 19 milyon 264 bine yükselmiştir. Aynı dönemde yabancı turistler açısından ortalama kalış süresi ise 3,43 günden 4,30 güne yükselmiştir. Doluluk oranlarında ise %48,10'dan %51,46'ya bir yükseliş söz konusudur. Ancak bu yükselişin istikrarlı olduğunu ifade etmek mümkün değildir. Yerli turistlerin ortalama kalış süreleri ise oldukça düşüktür.

Tablo 6. Tesislere Geliş Sayısı, Geceleme, Ortalama Kalış Süresi ve Doluluk Oranlarının Yıllara Göre Dağılımı, 2011

Yıllar	Geceleme			Ortalama kalış süresi			Doluluk oranı(%)
	Yabancı	Yerli	Toplam	Yabancı	Yerli	Toplam	
1990	13 270 641	6 878 368	20 149 009	3,43	1,92	2,7	48,1
1995	18 477 323	9 677 990	28 155 313	3,99	1,93	2,92	46,9
2000	28 510 906	16 475 699	44 986 605	4,19	1,86	2,87	36,82
2005	56 108 453	18 818 631	74 927 084	4,33	1,8	3,2	52,38
2010	74 325 670	23 832 337	98 158 007	4,3	1,9	3,3	49,17
2011	78 888 865	27 616 616	106 505 481	4,1	1,9	3,2	51,46

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2011

2011 yılında, işletme belgeli tesislere geliş sayısı 33,6 milyondur. Bunun % 57,3 'ini yabancılar, % 42,7 'sini yerliler teşkil etmektedir. Toplam geceklemeler ise 106,5 milyon olup, bunun %74,1 'ini yabancı geceklemeler, %25,9 'unu yerli geceklemeler oluşturmaktadır. 2011 yılında tesiste ortalama kalış süresi, yabancılar için yıllık ortalama 4 gece, yerliler için 2 gece'dir. Yatak üzerinden yıllık ortalama doluluk oranı ise % 51,5'dir. Doluluk oranının en yüksek olduğu ay % 52,4 yabancı ile Eylül ayı, % 17,4 yerli ile Temmuz ayı ve % 65,9 toplamla da Temmuz ayı'dır. Tesis cins ve sınıflarına göre yabancılar için ortalama kalış süresinin en uzun olduğu tesis türü 6,0 gece ile Oterlerdir. Bunu 5,7 gece ile Turizm Kompleksleri, 5,3 gece ile Tatil Köyleri izlemektedir. Yerliler için ortalama kalış süresinin en uzun olduğu tesis türü 3,5 gece ile Tatil Köyleridir. Bunu 3,4 gece ile Apart Oteller, 3,0 gece ile Turizm Kompleksleri izlemektedir. Yabancı doluluk oranının en yüksek olduğu tesis türü yıllık ortalama % 64,4 ile golf tesisleridir. Bunu % 53,1 ile tatil köyleri, % 46,3 ile turizm kompleksleri izlemektedir. Yerli doluluk oranının en yüksek olduğu tesis türü % 40,8 ile oterlerdir. Bunu %34,6 doluluk oranı ile çiftlik evi-köy evi , %32,8 ile dağ evi izlemektedir. Turizm işletmesi belgeli konaklama tesislerine giriş yapan toplam 19,3 milyon yabancıların 4,7 milyonunu Almanlar

gerçekleştirmiş olup, toplam yabancılar içinde % 24,4 ile ilk sırayı almaktadır. Bunu 2,6 milyon (% 13,3) ile Rusya Federasyonu, 1,4 milyon (% 7,5) ile İngiltere izlemektedir. Toplam 78,9 milyon yabancı geceleminin 23,7 milyonu (% 30,0) Almanlar, 12,5 milyonu (% 15,9) Rusya Federasyonu, 7,2 milyonu (% 9,2) İngiltere tarafından gerçekleştirilmiştir. Belgeli konaklama tesislerinde en uzun süre kalan yabancılar 6,2 gece ile Kosova olup, bunu 5,4 gece ile Lüksemburg, 5,2 gece ile Avusturya izlemektedir. ⁸

2.3. Amasya İli Turizm Sektörü Analizi

Bu bölümde Amasya İli'ndeki turizm sektörünün analizi yapılmaktadır. Analizde Porter tarafından geliştirilen Elmas Modeli kullanılmıştır.

2.3.1. Elmas Modeli

Porter'ın gerçekleştirdiği rekabet araştırmaları sonucunda, uluslararası rekabet analizi gerçekleştirilirken 6 ana faktörün analiz edilmesi gerektiği ortaya konulmuştur. Porter'ın Elmas Modeli, sektörlerin rekabet gücünün bu 6 ana faktör kapsamında göreceli olarak değerlendirilmesine dayanır. Tanımlanan 6 faktör sırasıyla: ⁹

Devlet; verdiği teşvikler ile bir bölgedeki sektörü ulusal ve uluslararası yatırım açısından cazibe merkezi yapabilmektedir.

Girdi koşulları; hammadde, enerji, işçilik, üretim hızı ile kalite ve kapasitesi ile ilgili unsurlar ve girdiler ile ilgili maliyetler, sektörlerin rekabet güçlerini etkilemektedir.

İlgili ve destekleyici aktörler; ulaşım ve lojistik, tedarikçiler, sivil toplum, tamamlayıcı sanayi gibi konulardaki avantajlar, sektörel rekabet gücüne önemli bir destek sağlamaktadır.

Talep koşulları; büyük ve özel alıcıların varlığı, talebin yapısı, pazarın dağılımı, ihracat yapısı gibi faktörler, talep koşulları başlığı altında değerlendirilmektedir.

Rekabet koşulları; bölgesel şartlar, sektörde faaliyet gösteren diğer firmaların yapısı, yerli-yabancı sermaye, firmaların inovasyon kapasiteleri, rekabete yaklaşımları bu başlık altında değerlendirilmektedir.

Şans; işletmenin kontrolü altında gerçekleşen ve diğer faktörler altında değerlendirilemeyen unsurlar için bu faktör ayrılmıştır.

Amasya Turizm Arzı

Şehzadeler Şehri Amasya Turizmi Geliştirme Çalıştayı sonuç raporuna göre; Kültürel mirasın korunması ve tanıtılması halinde Amasya, önemli iç turizm şehirleri arasındaki yerini alacaktır. İl Stratejik Planına göre de, zengin bir kültürel yapıya sahip olan Amasya; "Gelişen teknoloji, iletişim, ekonomik yapının olumlu ya da olumsuz etkilerine karşı kültürel anlamda değerlerini muhafaza edebilmiş bir ildir..." Tarım, Kültür Turizmi ve Sanayideki Markaları ile rekabet eden bir il olmak vizyonundaki Amasya, Kültür ve Turizm Bakanlığı 2007-2013 Stratejik Eylem Planı kapsamında ilan

⁸ Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2011

⁹ Merzifon Ankastre Kümelenmesi Raporu, 2011

edilen 15 marka kentten birisidir.

Birçok eşsiz eseri yanında 8 adet İlhanlı Mumyasıyla ünlenen kent merkezindeki Arkeoloji Müzesi'nde toplam 22.727 adet eser ve il genelinde toplam 581 taşınmaz kültür varlığı bulunmaktadır. Kent Merkezindeki Bayezid İl Halk Kütüphanesi, içerisinde Hz Osman'ın kendi el yazması Kuran-ı Kerim'in de bulunduğu 2.340 adet el yazması eseriyle Türkiye'nin en zengin kütüphanelerinden birisidir. 1914-Minyatür Amasya Müzesi ile Amasya'da doğmuş, ya da valilik yapmış şehzadelerin balmumu heykellerinin yer aldığı Şehzadeler Müzesi kente son yıllarda kazandırılan özel müzelerdendir. Lokman Hekim'in de yaşadığı bu şifa kentinde İlhanlılar dönemine ait Bimarhane (şifahane), tüm ihtişamıyla ayakta bulunmaktadır. İl sınırları içinde bulunan Terziköy, Gözlek ile Hamamözü kaplıca suları, "Oligometalik Sular" grubunda olup sağlık-SPA turizmi kapsamında mevcut konaklama tesisleri ile hizmet vermektedir.

Ev sahipliği yaptığı 17 uygarlığın önemli bilim, sanat ve idari merkezlerinden birisi olan Amasya; Anadolu'nun Bağdatı, Şehirlerin İncisi, Âlimler Merkezi, Akıl ve Hikmet Şehri gibi adlarla da anılmıştır. Tarih boyunca bilim, sanat ve idari merkez olma özelliği, binlerce yıllık kültür birikimi ve zengin bir kültürel mirasın yanında; dünyaca ünlü bilim ve sanat adamlarının da Amasya'da yetişmesine neden olmuştur. İlk Coğrafyacı Strabon, Brindisi Kentinin Koruyucu Azizi Amasyalı Theodore, Özgürlük Savaşçısı "Büyük Mithridates", divanı bulunan ilk kadın şairlerimiz Zeynep ve Mihri Hatun, II. Bayezid'in hocası ve dostu "Hattatların Kiblesi" Şeyh Hamdullah, Antik Çağın en önemli cerrahlarının başında gelen Sabuncuoğlu Şerefeddin, bu ünlülerden yalnızca bir kaçını oluşturmaktadır.

Osmanlı sivil mimarisinin özgün örneklerinden birisi durumundaki Yalıboyu Evleri ile bu evlerin yer aldığı Hatuniye Mahallesi; konaklama ve eğlence hizmeti veren tesisleriyle turizme kazandırılmıştır. Amasya Kalesi ve Kral Kaya Mezarları, Yalıboyu Evleri ve Hatuniye Mahallesi, 2.000 yıllık geçmişle medeniyetlerin bulunduğu Alçak Köprü, Selatin Camilerinin en güzellerinden birisi olan II. Bayezid Külliyesi, Gökmedrese, Kapı Ağa Medresesi, Ölümsüz Aşkların Simgesi Ferhat Su Kanalı, Çilehane Camii, Gümüş Maden Camii ve Merzifon Taşhan, ilin dikkat çeken önemli kültür miras eserlerini oluşturmaktadır. Evliaları ve tarihi camileri ile de ön plana çıkan şehirde Yıldırım Bayezid, Sultan Çelebi Mehmet, Sultan II. Murat, Fatih Sultan Mehmet, II. Bayezid ve Sultan III. Murat valilik yapan Osmanlı Padişahlarıdır. Yavuz Sultan Selim Amasya'da doğmuş, Kanuni Sultan Süleyman'ın oğlu Şehzade Mustafa Amasya Valiliği yapmıştır. Türkiye Cumhuriyeti'nin doğum belgesi Amasya Tamimi'nin imzalandığı Saraydüzü Kışlası aslına uygun olarak 2007 yılında Milli Mücadele Müzesi ve Kongre Merkezi olarak inşa edilerek, ziyarete açılmıştır.

Baraklı Şelalesi, Borabay Gölü'nün eşsiz kamp alanı, yamaç paraşütü ve doğa sporları olanakları; ilin Osmanlı mutfağına ait yöresel lezzetlerinden keşkek, bamyı dolması, toyga çorbası ve hoş kokusuyla ünlü Amasya Misket Elması, Yeşilirmak kenarında semaver çayı ile Amasya çöreği damak tadına önem veren ziyaretçileri de fazlasıyla memnun etmektedir.

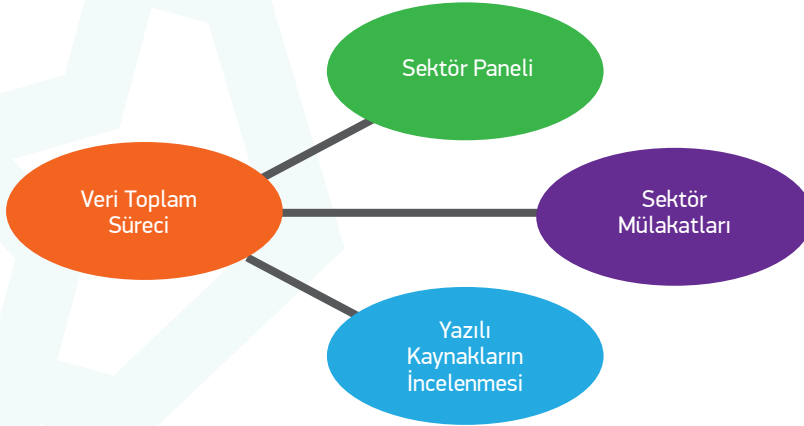
2011 yılı itibarı ile Amasya İl merkezinde Turizm İşletmesi belgeli 12 ve belediye işletme belgeli 29 konaklama tesisi bulunmaktadır. İlçelerdeki turizm işletmesi belgeli konaklama tesisi sayısı ise 3'tür. Konaklama tesislerinin yanında 2 adet turizm işletme belgeli restoran ve 5 seyahat acentası hizmet vermektedir. Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan belgeli konaklama işletmelerinin merkezdeki toplam

oda sayısı 306 ve yatak kapasitesi de 633'tür. İlçeler de dahil edildiğinde yatak kapasitesi 853'e yükselmektedir. İl genelindeki belediye belgeli konaklama tesisleri de dahil edildiğinde toplam yatak kapasitesi 2.162'ye ulaşmaktadır.

2.3.2. Sektör Analiz Metodolojisi

Amasya İli Turizm Sektörü Analizi için gerekli olan verilerin toplanması için üç aşamalı bir yaklaşım izlenmiştir. Öncelikle sektörel ve bölgesel yazılı kaynakların incelenmesi yapılmıştır. Sonrasında turizm sektörü paneli yapılmıştır. Bu panele turizm sektörünün farklı kesimlerinden uzmanların katılımı sağlanmıştır. Bu panele Amasya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nden bir temsilci, Orta Karadeniz Kalkınma Ajansından bir temsilci, Amasya Ticaret ve Sanayi Odası'ndan bir temsilci, sektördeki işletmelerden 2 temsilci ve turizm alanındaki iki öğretim üyesi katılmıştır. Elmas Modeli bağlamında görüşlerin ortaya konulması için modeldeki 6 faktör için katılımcı görüşleri alınmıştır. Panel süresince ses kaydı yapılmış ve sonrasında çözümlemeler yapılmıştır. Panel sonrasında sektör temsilcisi işletmelerin de görüşlerinin alınabilmesi için bir mülakat formu geliştirilmiştir. Bu mülakat formu Amasya İli'nde faaliyet gösteren 10 işletmeye uygulanmış ve sonuçlar değerlendirilerek diğer kaynaklarla beraber turizm sektörünün analizi yapılmıştır.

Şekil 9. Veri Toplama Süreci

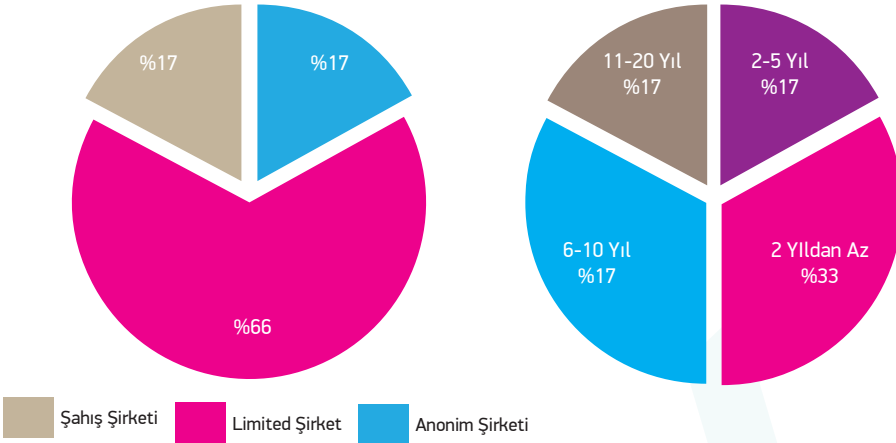
2.3.3. Bulgular

Bu bölümde veri toplama sürecinde sektörel ve bölgesel yazılı kaynakların incelenmesi, sektör paneli ve sektör mülakatlarından elde edilen bulgular bulunmaktadır. Bulgular, Elmas Modeli'ndeki 5 temel başlık atında verilmektedir.

Turizme yönelik konaklama ve yeme içme hizmeti veren şirketlerin büyük çoğunluğunun (%66) limited şirket olduğu anlaşılmaktadır. Anonim ve şahıs şirketleri ise eşit orandadır. Faaliyette bulunan süre açısından değerlendirildiğinde ise yarısının 5 yıldan uzun süredir faaliyette

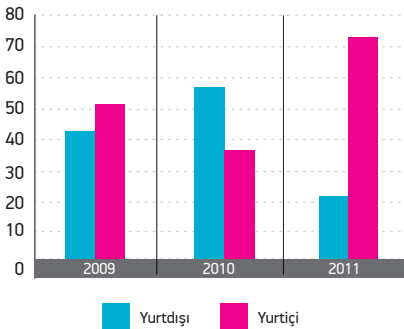
bulunduğu görülmektedir. Diğer işletmeler ise faaliyetlerine henüz yeni başlamış düzeydedir. Buradan hareketle özellikle konaklama işletmelerinin son yıllarda artış eğiliminde bulunduğu sonucuna varılabilir.

Şekil 10. Turizm Sektöründeki Şirket Türleri ve Faaliyet Süreleri

Şekil 11'de turizm işletmelerinin son üç yıllık gelirlerinin iç ve dış pazara göre dağılımı görülmektedir. Buna göre en fazla ihracat geliri 2010 yılında elde edilmiştir (%60). 2011 yılında ise iç pazarda önemli bir canlanma görülmektedir. İşletmelerin elde ettikleri gelirin %75'i yurtiçi turistlerden elde edilmiştir.

Şekil 11. Gelirin İç ve Dış Pazara Göre Dağılımı

2.3.3.1. Devlet Teşvikleri

Amasya, genel teşviklerin yanında bölgesel teşvik sistemleri ile devlet tarafından desteklenen bir bölgedir. Turizm yatırımcılarının genel anlamda yararlanabileceği teşvikleri ve bölgesel teşvikleri aşağıdaki gibi açıklamak mümkündür:

a. Yatırım Teşvikleri

Ekonomi Bakanlığı, Teşvik Uygulama ve Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü tarafından uygulanmaktadır. 4. bölgede bulunan Amasya'da bu destekten yararlanabilmek için asgari sabit

yatırım tutarının 500 bin TL olması gerekmektedir. Bölge ayrımı yapılmaksızın, belirlenen asgari sabit yatırım tutarı şartı ile diğer Tebliğ şartlarını sağlayan yatırımlar için, Genel Teşvik Sistemi kapsamında;

- Gümrük Vergisi Muafiyeti
- KDV İstisnası desteğinden faydalanılabilir.

b. Tarımsal Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu (TKDK) Teşvikleri

Nüfusu 20.000 den az olan yerleşim yerlerinin kırsal alan kapsamında olduğu bu teşvik sisteminde Avrupa Birliği Kırsal Kalkınma Fonu (IPARD) desteğiyle kırsal turizm yatırımlarına %50'ye kadar hibe desteği verilmektedir.

c. Bölgesel Teşvik Kalemleri

Gümrük Vergisi Muafiyeti: Teşvik belgeli yatırımlar için alınacak her türlü makine-ekipman Gümrük Vergisi'nden muaftır.

KDV İstisnası: Teşvik belgeli yatırımlar için alınacak makine ekipman, yapım işleri ve alınacak hizmetler KDV'den muaftır.

Yatırıma Katkı Oranı: 31.12.2013 tarihine kadar başlanılan yatırımlarda yatırıma katkı oranı %30, 01.01.2011 tarihinden itibaren başlanılan yatırımlarda yatırıma katkı oranı %25 olarak hesaplanmaktadır.

Vergi İndirim Oranı: 31.12.2013 tarihine kadar başlanılan yatırımlarda indirim oranı %70, 01.01.2011 tarihinden itibaren başlanılan yatırımlarda yatırıma katkı oranı %60'tır.

SGK İşveren Hissesi Desteği: Desteğin Sabit Yatırıma Oranı %25 ve uygulama süresi 5-6 yıldır. Yatırım Yeri Tahsis: Tüm sektörlerdeki teşvik belgeli yatırımlar için yer tahsis yapılmaktadır. Faiz Desteği: TL Kredilerde 4 puan, Dövizde endeksli kredilerde 1 puan destek verilmektedir.

Şekil 12. Teşvik Sistemi

4. Bölgede bulunan Amasya'da yapılacak 5 milyon TL'lik bir yatırım ve 40 kişilik bir istihdam sonucunda alınabilecek destek miktarı 3 milyon 29 bin TL'ye kadar ulaşmaktadır. Bu rakam %52'lik bir yoğunluğu göstermektedir.

Tablo 7. Örnek Yatırım ve Teşvik Tablosu

Yatırım Tutarı: 5 Milyon TL, İstihdam: 40 Kişi

Bölgeler	1. BÖLGE	2. BÖLGE	3. BÖLGE	4. BÖLGE	5. BÖLGE	6. BÖLGE
Destek Unsurları (1000 TL)						
KDV İstisnası	114	114	114	114	114	114
Gümrük vergisi muafiyeti	70	70	70	70	70	70
Vergi İndirimi	750	1000	1250	1500	2000	2500
Sigorta pr. İşv. His. Des.	165	248	413	495	578	826
Faiz Desteği	-	-	500	600	700	900
Yatırım yeri tahsis	250	250	250	250	250	250
Gelir vergisi stopajı	-	-	-	-	-	542
Sigorta primi işçi hissesi	-	-	-	-	-	595
Toplam Devlet Desteği	1349	1682	2597	3029	3712	5797
Destek Yoğunluğu	27	34	52	61	74	116

d. Bir alt bölge desteğinden faydalanma: Bölgesel teşvik uygulamaları kapsamında teşvik belgesi düzenlenen yatırımlar SGK işveren hissesi ve vergi indirimi açısından;

- Yatırımın OSB'de gerçekleştirilmesi veya
- Aynı sektörde faaliyet gösteren en az 5 yatırımcı tarafından gerçekleştirilmesi halinde bulundukları bölgenin bir alt bölgesinde sağlanan desteklerden yararlanabilmektedirler.

e. Kalkınma Ajansı Destekleri

Doğrudan finansman desteği: Doğrudan finansman desteği, Ajansların belirtilen usul ve kurallar çerçevesinde, belli proje ve faaliyetlere yaptığı karşılıksız yardımlardır. Doğrudan finansman desteği, Ajansların esas itibarıyla proje teklif çağırısı yöntemiyle kullandığı desteklerden oluşur. Ancak Ajanslar istisnai olarak, proje teklif çağırısı yapmaksızın ve proje hazırlığı konusundaki yükümlülüklerinden bazılarını hafifletmek veya proje hazırlık sürecini doğrudan yönetmek suretiyle, doğrudan faaliyet desteği ve güdümlü proje desteği şeklinde de doğrudan destek sağlayabilir

Faiz desteği: KOBİ'ler için protoke uygun projeleri için alınan kredilerin faizlerinin ödenmesine verilen destektir.

Faizsiz kredi desteği: Ajans tarafından işletmelere belirli nitelikteki projeleri için finans kurumları

aracılığı ile kullandırılan faizsiz kredileri kapsamaktadır.

f. 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu kapsamındaki teşvikler:

Turizm Yatırımı için Arazi Tahsisi: Kamu arazileri nispeten ekonomik bedellerle 49 yılına turizm tesislerine tahsis edilebilmektedir.

Yabancı Personel Çalıştırma: Belgeli işletmelerde, Kültür ve Turizm Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığının görüşü alınarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca verilen izinle, yabancı uzman personel ve sanatkarlar çalıştırılabilir. Kanunun Türk vatandaşları için geçerli kıldığı bazı yükümlülükler yabancı personel için geçerli değildir. Ancak bu şekilde çalıştırılan yabancı personelin miktarı toplam personelin % 10'unu geçemez. Bu oran Bakanlıkça % 20'ye kadar artırılabilir. Bu personel, işletmenin faaliyete geçişinden 3 ay öncesinden itibaren çalışmaya başlayabilir.

Haberleşme Kolaylıkları: Belgeli yatırım ve işletmelerin telefon ve teleks taleplerine ilişkin her türlü işlem ve tahsis öncelikle yapılır.

İhracatçılara Ayrıcalıklı Muamele: Belgeli işletmelerden, bu amaca yönelik olarak Bakanlar Kurulunca her yıl belirlenen döviz miktarını sağlayanlar, ihracatçı sayılırlar.

Turizm Kredileri: T.C. Turizm Bankası Anonim Şirketi kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgeleri ve turizm merkezlerindeki belgeli yatırımlara tahsis edilmek üzere, yabancı kaynaklardan döviz kredileri alabilir.

Bunların yanında girişimcilğe dayalı ekonomik gelişmeyi sağlamak adına özellikle KOSGEB tarafından önemli destekler verilmektedir. Ar-ge, inovasyon ve endüstriyel destek programları çerçevesinde ar-ge'ye dayalı yeni ürünlerin geliştirilmesi ve endüstrileştirilmesi adına önemli destekler verilmektedir. Bunun yanında girişimcilik eğitimi alarak kendi işini kurmak isteyen genç girişimcilere de KOSGEB tarafından destek verilmektedir. Bunun yanında girişimcilerin kullanabilecekleri İŞKUR, TUBİTAK ve AB fonları da bulunmaktadır. Bu konuda ayrıntılı bilgi ilgili kurumların web sitelerinden temin edilebilir.

Turizm işletmelerine yönelik olarak yapılan nitel ve nicel araştırma sonucunda devlet teşviklerinin Amasya'da turizm yatırımı yapmak için önemli avantajlar getirdiği ortaya çıkmıştır. Araştırmaya katılan işletmelerin %66,7'si bu konuda olumlu düşüncelere sahiptir. İki işletme devlet teşviklerinden yararlandığını ifade etmiştir. Bir işletme ise Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı'na yaptıkları destek başvurusunun kabul edildiğini belirtmişlerdir.

2.3.3.2. Girdi Koşulları

Girdi koşullarının değerlendirilmesinde hammadde, işçilik, enerji, altyapı ve arazi maliyetleri önem arz etmektedir. Amasya ili turistik çekicilik açısından çok önemli kaynaklara sahiptir. Amasya'nın genel görünümü bir Açık hava Müzesi görünümündedir. İldeki turistik kaynaklar bir çok farklı turizm çeşidinin yapılmasına imkan tanımaktadır. Hem doğal hem de kültürel turistik kaynaklar önemli bir çekiciliğe sahiptir. Tablo... de bu kaynaklardan birkaçı görülmektedir. Tabloda sunulan turistik kaynakların dışında Amasya'nın turistik arzı bölümünde detayları sunulan bir çok turistik

kaynak ta turizm işlemlerinin hizmetindedir.

Amasya'daki Belli Başlı Turistik Değerler

II. Bayezid Külliyesi: Sultan II. Bayezid adına oğlu Amasya Valisi Şehzade Ahmet tarafından 1481-1485 yılları arasında camii, medrese, imaret ve şadırvandan oluşan bir külliye olarak yaptırılmıştır. Daha sonra caminin güneydoğu köşesine Şehzade Ahmet'in küçük yaşta ölen oğlu şehzade Osman adına yaptırılan türbe ilave edilmiştir. Camii plan şeması bakımından yan mekanlı cami mimarisinin en gelişmiş örneğidir. Caminin batısında U planlı revaklı açık avlu, on sekiz hücreden ibaret medrese yer almaktadır. Yapı günümüzde ilk halk kütüphanesi olarak kullanılmaktadır. Caminin kuzeybatısındaki küçük tarihi yapı 19. yüzyılda "muvakkithane" olarak yapılmış olup uzun yıllar vakit tayin birimi olarak hizmet vermiştir.

Borabay Gölü: Bir doğa harikası olan Borabay Gölü, il merkezine 63 km uzaklıkta Taşova ilçesi sınırları içerisinde yer almaktadır. Doğal sit alanı olan gölün denizden yüksekliği 1.050 m'dir. Etrafı kayın, sarıçam, sedir, kestane ağaçları ile çevrili gölün rengi zümrüt yeşilidir. Doğa yürüyüşü, piknik yapma, kamp kurma imkanları bulunan göl çevresinde nitelikli konaklama tesislerine ihtiyaç bulunmaktadır.

Hazeranlar Konağı: Yalıboyunda 19.yy. sivil mimari örneklerinin önde gelen bir yapı olup 1865 yılında yaptırılmıştır. Adını konağı yaptıran Hasan Talat Efendi'nin burada uzun süreli oturan ve örfli kişiliği ile tanınan kardeşi "Hazeran Hanım"dan almaktadır. Hazeranlar Konağı, dört eyvanlı, orta sofalı planı ile Osmanlı Dönemi yöresel sivil mimari eserlerin özelliklerini yansıtan en güzel yapılardan biridir. Konak haremlik ve selamlık olarak iki bölüm halinde düzenlenmiştir. Aslına uygun olarak restore edilen konak şu anda bütün görkemiyle turizmin hizmetindedir.

Amasya (Harşena) Kalesi: Amasya Kalesi, ilk olarak Helenistik devirde yapılmış Roma, Bizans ve Selçuklular zamanında tamir görmüştür. Kale'de zindanlar ve Sultan Bayezid tarafından yaptırılan hapisane vardır. Bütün kent buradan kuşbakışı görülür. Kale'de sarnıçlar, su depoları, eteklerinde Osmanlı Dönemine ait hamam kalıntıları ve kayalara oyulmuş Kralkaya Mezarları bulunmaktadır. Kalenin sur duvarlarının çoğunluğu günümüze kadar ayakta kalmıştır. Amasya Kalesi Harşena Kalesi adıyla da bilinir. Tarihçilere göre bu isim Kale'yi ilk kez inşa ettiren komutanların adından gelmektedir.

Terziköy Kaplıcaları

İlin en önemli kaplıca merkezlerinden biridir. Amasya-Çorum yolu üzerinden il merkezine 35 km uzaklıkta, 55.000m² 'lık yeşil alan üzerinde kuruludur. Suyunun sıcaklığı 37 °C'dir. 72 yataklı otel ve 45 yataklı motelin bulunduğu Terziköy'de yeni yatırımlar için uygun alanlar bulunmaktadır.

Yalıboyu Evleri: Yeşilirmak kenarında, tarihi sur duvarları üzerine ahşap çatki arası, kerpiç dolgulu olarak inşaa edilmişlerdir. Kıрма ya da beşik çatı üzeri, oluklu kiremitle örtülü bir biçimde düzenlenmiş olan ve geleneksel Osmanlı evinin bütün özelliklerini bünyesinde taşıyan bu evler, Amasya'nın tarihsel kimliğiyle uyumlu bir görünüm arz etmektedir. Günümüzde birçoğu restore edilmiş olan bu evler, Amasya'yı Kralkaya Mezarları ile birlikte bir Açık hava Müzesi haline getirmiştir.

Arkeoloji Müzesi

Amasya Müzesi'nde Kalkolitik Çağ'dan itibaren Tunç Çağı, Hitit, Urartu, Frig, İskit, Pers, Helenistik, Roma, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı Dönemlerine ait 12 ayrı medeniyetin eserlerini bir arada görmek mümkündür. Müzede İlhanlıların Anadolu'daki hakimiyetlerine ait dönemlerden kalma mumyalar da bulunmaktadır.

Kralkaya Mezarları

Helenistik Dönem'de Harşena Dağı'nın güney eteklerindeki kalker kayalara oyulmuş olan bu anıt mezarlar, dünyanın ilk coğrafyacısı kabul edilen Strabon'a göre Mitridat Krallığı zamanında krallar adına yapılmış anıt mezarlardır. Yeşilirmak boyunca irili ufaklı 23 adet kaya mezarı bulunduğundan bölge; "Krallar Vadisi" olarak da bilinir.

Turizm işletmeleri için gerekli olan hammadde ihtiyacının çok önemli bir bölümü yiyecek-içecek ürünlerinden oluşmaktadır. Bu konuda özellikle Suluova çok verimli arazilere sahiptir. Yeme-içme ile ilgili hammadde ihtiyacı açısından herhangi bir sorun bulunmamaktadır. Bölgede tarım ve hayvancılığa dayalı sanayi konusunda önemli bir kümelenme söz konusudur. İhtiyaç duyulacak malzemelerin çok büyük bir kısmının Amasya'dan karşılanması mümkündür. Bunun yanında yakın çevrede bulunan Samsun, Çorum gibi iller hammadde ihtiyacının düşük maliyet ve kaliteli bir şekilde karşılanmasına yardımcı olmaktadır. Isınma ihtiyaçlarının karşılanabildiği doğalgaz sistemleri

mevcuttur. İşletmelerin ihtiyaç duyacağı enerji açısından herhangi bir sorun bulunmamaktadır. Amasya'da turizm işletmesi belgesi sahibi 19 adet işletme bulunmaktadır. Bu işletmelerden 4 adedi yiyecek-içecek işletmesidir. Belediye belgeliler de dikkate alındığında konaklama işletmesi sayısı 54'e ulaşmaktadır. Konaklama işletmelerinde 913 oda ve 2.156 yatak kapasitesi bulunmaktadır. Konaklama ve yiyecek-içecek işletmeleri yanında 5 adet de seyahat acentası hizmet vermektedir. Belgeli turizm işletmelerinin sayısının Amasya'nın sahip olduğu turistik potansiyel dikkate alındığında oldukça yetersiz olduğu anlaşılmaktadır. Amasya'da bölgenin dokusunu bozmayacak nitelikli turistik tesislere büyük ihtiyaç bulunmaktadır. İşletmelerin büyük çoğunluğunun henüz bir kaç yıllık bir geçmişe sahip bulunması turizm konusundaki gelişme eğilimini açık bir biçimde göstermektedir.

Tablo 8. Amasya'daki Turizm İşletmesi Belgeli Konaklama ve Yiyecek-içecek İşletmeleri, 2012

TESİS ADI	İLÇE ADI	TESİS SINIFI	TESİS TÜRÜ
AYDEMİR OTEL	MERZIFON	OTEL	1 YILDIZLI
MADEN OTEL	MERKEZ	OTEL	2 YILDIZLI
AYDINLI HOTEL	MERKEZ	OTEL	2 YILDIZLI
KORKMAZ OTEL	MERZIFON	OTEL	2 YILDIZLI
BÜYÜK AMASYA OTEL	MERKEZ	OTEL	3 YILDIZLI
THE APPLE PALACE	MERKEZ	OTEL	4 YILDIZLI
GÖZLEK TERMAL TESİSLERİ	MERKEZ	OTEL + TERMAL TESİS	3 YILDIZLI
EMİN EFENDİ PANSİYON	MERKEZ	ÖZEL KONAKLAMA TESİSİ	
GRAND PASHA	MERKEZ	ÖZEL KONAKLAMA TESİSİ	
EYLÜL BUĞUSU	MERKEZ	ÖZEL KONAKLAMA TESİSİ	
ŞÜKRÜBEY KONAĞI	MERKEZ	ÖZEL KONAKLAMA TESİSİ	
EMİN EFENDİ KONAKLARI GÜL EVİ	MERKEZ	ÖZEL KONAKLAMA TESİSİ	
LALEHAN OTEL	MERKEZ	ÖZEL KONAKLAMA TESİSİ	
EMİN EFENDİ RESTAURANT	MERKEZ	ÖZEL TESİS	
STRABON	MERZIFON	ÖZEL TESİS	
MİTRİDAT RESTAURANT	MERKEZ	ÖZEL TESİS	
İRİS RESTAURANT	MERKEZ	ÖZEL TESİS	
EMİN EFENDİ KONAKLARI	MERKEZ	PANSİYON	
HAMAMÖZÜ TERMAL OTEL	HAMAMÖZÜ	TERMAL OTEL	3 YILDIZLI

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2012

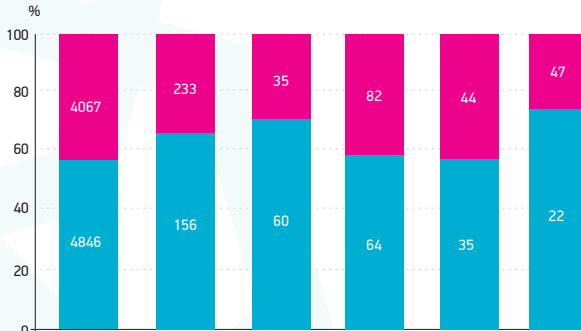
Turizm işletmelerinin en önemli girdilerinden biri de işçiliktir. Hizmet endüstrisindeki sektörlerde emek yoğun faaliyetler yürütülmektedir. Bu nedenle işçilik kalitesi, hizmet kalitesini büyük ölçüde etkilemektedir. Bölgede bulunan 2 eğitim kurumu turizm işletmelerinin nitelikli eleman ihtiyaçlarını karşılayacak düzeydedir. Amasya Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi'ndeki iki bölümden (konaklama ve seyahat hizmetleri, yiyecek-içecek hizmetleri) her yıl 60 öğrenci mezun olmaktadır. Bunun yanında Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu bünyesindeki Turizm ve Otel İşletmeciliği Programı ile Aşçılık Programı'ndan orta kademe yöneticilik yapabilecek yetenekte öğrenciler mezun edilmektedir. Lise döneminde uygulama becerisini kazandırılan öğrencilere meslek yüksekokulu eğitimleri sırasında staj da yaptırılmaktadır. Bu çalışmalar işçilik kalitesini artırmaktadır.

Tablo 9. Amasya Üniversitesi'ndeki Sosyal Bölümler

Amasya Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu	Gümüşhacıköy Meslek Yüksekokulu
• Turizm ve otel işletmeciliği programı • Aşçılık programı • Pazarlama programı • Dış ticaret programı • Muhasebe ve vergi uyg. programı • Büro yönetim ve yönetici asist. programı • Bilgi yönetimi programı	• Maliye programı • Bankacılık ve Sigortacılık programı • Menkul kıymetler ve sermaye piyasası programı • Büro yönetimi ve yönetici asist. programı • Organik tarım programı • Tarla bitkileri programı

Şekil 1’de TR83 bölgesi illerindeki orta öğretim kurumlarının dağılımı görülmektedir. Buna göre mesleki ve teknik ortaöğretim kurumları ile genel ortaöğretim kurumlarının Türkiye geneli itibarı ile yaklaşık olarak eşit dağılım gösterdiği görülmektedir. Ancak Amasya’da ise mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarının sayısı genel ortaöğretim kurumlarının sayısının 2 katından fazladır. Bu durum bölgeye yatırım yapacak olan işletmeler açısından önemli bir avantaj teşkil etmektedir.

Şekil 13. Ortaöğretim Kurumlarının Dağılımı, 2010

Kaynak: TR83 Bölgesi Mevcut Durum Analizi, 2011

Araştırmaya katılan işletmelerin %83,4’ü genel anlamda girdi koşullarından memnun olduklarını ifade etmişlerdir. Bölgenin sahip olduğu lojistik avantajların ve verimli tarım arazilerinin girdi maliyetlerini önemli oranda düşürdüğü ifade edilmektedir. Araştırmaya katılan işletmeler ittifakla lise ve önlisans düzeyindeki eğitim kurumlarıyla yakın işbirliği içerisinde çalışmak istediklerini belirtmişlerdir. Bu düşünce ve işbirliği isteği, hem eğitim kurumları için, hem mevcut işletmeler için, hem de potansiyel yatırımcılar için önemli bir fırsattır.

2.3.3.3. Destekleyici Faktörler

Turizm işletmelerinin iç ve dış pazarlara ulaşım kolaylığı, pazarlama açısından oldukça önemlidir. Turizm alanında gelişmiş tüm bölgelerin en önemli ortak özelliklerinden biri, ulusal ve uluslararası havalimanlarına olan yakınlıktır. Amasya bu açıdan avantajlı bir konuma sahiptir. İç hat seferlerine açık durumda bulunan Merzifon Havalimanı, Amasya Merkez’e 45 km mesafededir. Bunun yanında uluslararası uçuşlara açık bulunan Samsun Çarşamba Havalimanı ise Amasya Merkez’e 153 km

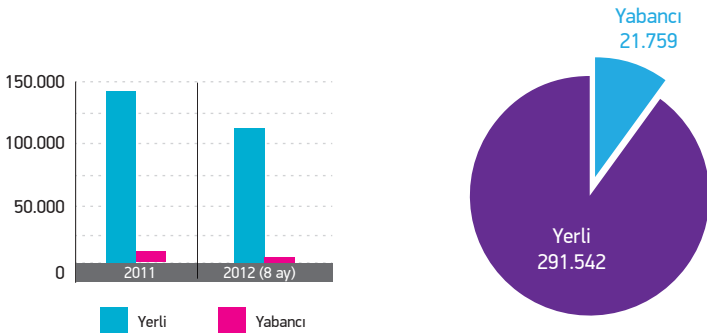
mesafededir. Bu iki havalimanı, Amasya turizmi açısından çok önemli bir avantaj sağlamaktadır. Son yıllarda özellikle Amasya Yalıboyu'ndaki ahşap binaların turizme kazandırılması ve bu eserlerin turizme yönelik hizmet vermesi, şehrin marka değerine önemli katkılar yapmıştır. Şehre turistlerin ilgisinin artması, önemli bir ekonomik canlılık getirmiş ve halkın turizme yönelik desteği önemli oranda artmıştır. Turizm sektörünün ihtiyaç duyacağı hammaddenin çok büyük bir kısmı, Amasya ve ilçelerinden temin edilebilmektedir. Hammadde açısından ortaya çıkan bu lojistik avantaj, daha kaliteli ürünlerin daha az maliyetle turistlere sunulmasına imkan vermektedir. Bölgedeki tarım ve hayvancılığa dayalı ürünlerin kalitesi oldukça yüksektir. Bu konularda tedarikçilerde bir uzmanlaşmanın varlığından bahsetmek mümkündür.

Araştırma bulguları, tedarikçilerde bir uzmanlaşma bulunduğunu göstermektedir. Araştırmaya katılan turizm işletmelerinin %66,7'si bu konuda olumlu görüş bildirmiştir. Son yıllarda Ankara'da yapılan tanıtım faaliyetleri sonucunda, iç turizm gelirlerinin toplam gelirler içindeki oranı %75'e ulaşmıştır. Lojistik avantajların etkisi, bu verilerden de kolaylıkla anlaşılabilmektedir.

2.3.3.4. Talep Koşulları

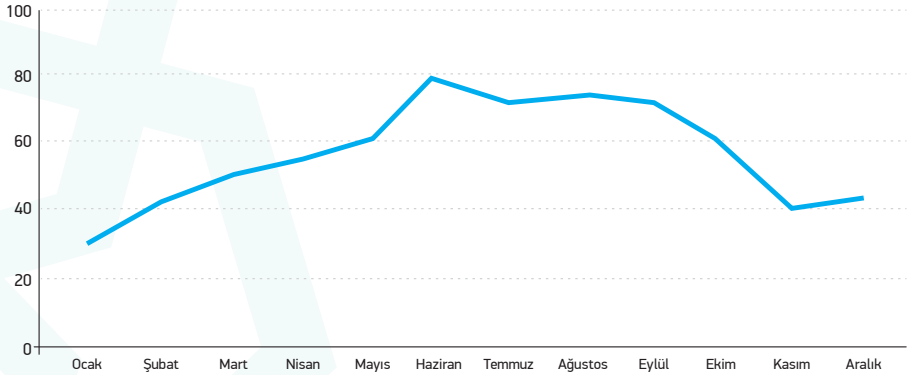
Amasya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü 2011 yılı verilerine göre, Amasya'da 2011 yılında 136.130 yerli ve 9.978 yabancı geceleme yapılmıştır. 2011 yılında toplam geceleme sayısı ise 146.908'dir. İl Müdürlüğü verilerine göre, konaklamaların %92,7'si yerli turistler tarafından yapılmıştır. Yabancı geceleme ise oldukça azdır. 2012 yılı ilk 8 aylık verilere göre, 112.586 yerli ve 6.859 yabancı geceleme gerçekleşmiştir. 2012 yılının ilk 8 aylık dönemindeki geceleme sayısı 119.445'e ulaşmıştır. 2012 yılı müze ve tarihi yerlere ait ziyaretçi sayılarına bakıldığında ise 291.542 yerli ve 21.759 yabancı ziyaretçinin bulunduğu anlaşılmaktadır. Bu alanları ziyaret eden toplam ziyaretçi sayısı ise yılın ilk 8 aylık döneminde 313.301 kişidir. 2011 yılında ise müze ve tarihi yerleri 410.694 kişi ziyaret etmiştir.

Şekil 14. Amasya İli Yerli Yabancı Geceleme ve Müze Ziyaretçi Sayıları. 2011/2012

İşletmelerden elde edilen bulgulara göre, araştırmaya katılan turizm işletmelerinin müşterilerinin büyük çoğunluğunun seyahat acentaları aracılığı ile geldikleri anlaşılmaktadır. Özellikle yabancı turistlerin 16 günlük Türkiye turu kapsamında Amasya'ya geldikleri ve çoğunlukla bir gece konaklama yaptıkları ifade edilmiştir. Yabancı turist gecekalmeleri ile ilgili veriler de bu bilgiyi desteklemektedir. Amasya İli'ne yönelen turistik talebin, mevsimsellik arz etmesine rağmen tüm yıl boyunca devam ettiği anlaşılmaktadır. Nisan ayı ile birlikte doluluk oranları %70 ler düzeyine ulaşmaktadır. Haziran-Eylül arasında ise ortalama olarak %90 doluluk oranı ile çalışılmaktadır. Ekim ayı ile birlikte turistik talepte bir daralma olmakta, Ocak ve Şubat ayları, yıl içerisindeki en düşük dolulukla geçirilmektedir. Yabancı turistlerin ülkelere göre dağılımına bakıldığında ittifakla Yunan turistlerin en önemli grubu oluşturduğu ifade edilmektedir. Yunanlıları Ruslar ve Almanlar takip etmektedir.

Şekil 15. Amasya'daki Konaklama İşletmelerinin Aylara Göre Doluluk Oranları

2.3.3.5. Rekabet koşulları

Amasya İli turistik arz olanakları açısından birçok özgün değere sahip bir bölgedir. Amasya'nın Osmanlı Dönemi'nde şehzadelik merkezi olması, o dönemlerden kalma bir çok eserin turizmin hizmetinde olmasına imkan tanımıştır. Tarihi yapılar büyük bir özenle korunmuş ve turizmin hizmetine açılmıştır. Bölgenin aynı zamanda milli mücadele dönemindeki özel konumu nedeniyle de bilinirliği yüksektir. Bölgenin özellikli kültürel değerleri ve şehrin içinden geçen Yeşilirmak'ın bulunması Amasya'yı rekabette avantajlı bir konuma yükseltmektedir. Amasya'nın turistik varlığı açısından rekabet içerisinde bulunabileceği bölgelere bakıldığında benzer özellikleri nedeniyle Safranbolu, Beypazarı ve Odunpazarı'nın öne çıktığını söylemek mümkündür. Ancak Amasya'daki tarihi yapıların aslına uygun şekilde muhafaza edilmiş olması, kral kaya mezarlarının bulunması, Amasya şehir Merkezi'nin lojistik konumu ve misafırperver Amasya Halkı, Amasya turizmi açısından önemli rekabet avantajları getirmektedir. Amasya'daki kültürel turizm faaliyetleri ve şehrin otantik dokusu özellikle yabancı turistlerin ilgisini üst seviyelere taşımıştır. Son yıllarda Amasya'yı ziyaret eden yabancı turist sayısında önemli oranda artışlar yaşanmaktadır. Turistlere hizmet verir hale

getirilecek birçok tarihi bina bulunmaktadır. Bu otantik mekanlar turizm yatırımcıları açısından önemli fırsatlar sunmaktadır.

Araştırmaya katılan işletmelerin ve uzmanların tamamının üzerinde birleştikleri konu Amasya'nın aslında bir açık hava müzesi olduğudur. Amasya'nın sahip olduğu bu önemli üstünlük nedeniyle, Amasya'ya rakip olabilecek herhangi bir destinasyon bulunmamaktadır. Birçok medeniyetin kesişim noktası olması ve bu medeniyetlere ait eserlerin özenle korunmuş olması, Amasya'ya rekabette önemli bir üstünlük getirmektedir.

VARARLANILAN KAYNAKLAR

- Dünya Turizm Örgütü (UNWTO) (2012). Tourism Highlights, 2012 Edition, <http://www.unwto.org>, Erişim Tarihi:15.09.2012.
- Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Yatırım Destek ve Tanıtım Ajansı (2010). Türkiye Turizm Sektörü Raporu, <http://www.invest.gov.tr>, Erişim Tarihi:15.09.2012
- Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı (2010). Turizm Belgeli Tesis İstatistikleri 2010, <http://www.kultur.gov.tr>, Erişim Tarihi:15.09.2012.
- Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı (2011). Şehzadeler Şehri Amasya Turizmi Geliştirme Çalıştay Sonuç Raporu, <http://www.oka.org.tr>, Erişim Tarihi:15.09.2012.
- <http://www.izto.org.tr>, Erişim Tarihi:14.09.2012.
- <http://www.globalports.com>, Erişim Tarihi:15.09.2012.
- Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü (SHGM) (2012). 2011 Yılı Faaliyet Raporu, <http://www.shgm.gov.tr>, Erişim Tarihi:15.09.2012
- Merzifon OSB (2011). Merzifon Ankastre Kümelenmesi Raporu, Merzifon.Innocentric
- Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı (2011). Konaklama İstatistikleri (Turizm İşletme Belgeli), <http://www.kultur.gov.tr>, Erişim Tarihi:15.09.2012.
- TR83 Bölgesi Mevcut Durum Analizi,2011

